

MATTHEÛS

23:25-28

Jezus ontmaskert de uiterlijke godsdienstigheid van de Farizeeën en wijst op de noodzaak van een rein hart.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/mattheus/23-25-28

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Ceremoniële onreinheid en haar betekenis	4 min	3
2	Farizeïsche reinheidsregels en tradities	4 min	5
3	Witgepleisterde graven: mooi vanbuiten	5 min	6
4	Uiterlijke godsdienstigheid en eigenbelang	5 min	8
5	Een rein hart verandert ook het gedrag	5 min	11
	Om verder te lezen		13

1

Ceremoniële onreinheid en haar betekenis

We gaan naar Mattheüs 23, en ik wil graag vers 25 tot en met 28 lezen. Jezus zei:

Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, huichelaars, want u reinigt de buitenkant van de drinkbeker en van de schotel, maar vanbinnen zijn ze vol van roofzucht en onmatigheid. Blinde Farizeeër, reinig eerst de binnenkant van de drinkbeker en de schotel, zodat ook de buitenkant daarvan rein wordt. Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, huichelaars, want u bent als de witgepleisterde graven, die vanbuiten wel mooi lijken, maar vanbinnen zijn ze vol doodsbeenderen en allerlei onreinheid. Zo lijkt u ook wel vanbuiten rechtvaardig voor de mensen, maar vanbinnen bent u vol huichelarij en wetteloosheid.

MATTHEÛS 23:25-28

Dit is bepaald geen vleierende uitspraak. En niets van wat Jezus in deze rede tegen de Farizeeën zei, was vleierend. Steeds weer zegt Hij:

Wat zijn jullie er slecht aan toe.

Hij noemt hen huichelaars, maar Hij houdt het niet alleen vaag. Hij gaat in op afzonderlijke punten. Hij benoemt specifieke dingen in hun gedrag waaruit blijkt dat ze huichelaars zijn. Het woord 'huichelaar' betekent een toneelspeler, iemand die niet oprecht is. Hoe illustreert Hij hier hun onoprechtheid? Ze zijn inconsequent. Ze reinigen, zegt Hij, de buitenkant van de beker en de schotel.

Dit verwijst naar de obsessie met ceremoniële reinheid die de Farizeeën aan de dag legden. Binnen de Joodse godsdienst waren er bepaalde manieren waarop iemand ceremonieel onrein kon worden. Deze ceremoniële onreinheid was niet hetzelfde als zonde. Iemand kon geheel buiten zijn schuld ceremonieel onrein zijn. Bijvoorbeeld

wanneer iemand melaatsheid kreeg, wanneer een vrouw ongesteld was of wanneer een man een natte droom had. Dit waren enkele toestanden waarvan de Bijbel zei dat ze een man of vrouw gedurende een bepaalde tijd onrein maakten.

God rekent het mensen beslist niet aan wanneer deze toestanden hen overkomen. Het was geen kwestie van morele schuld tegenover God. De ceremoniële wetten van het Oude Testament waren er om op symbolische wijze bepaalde dingen te leren. De dingen die ceremonieel onrein werden genoemd, symboliseerden ongetwijfeld zonde. In die zin waren er lessen te leren over de uitwerking van zonde op mensen door te kijken naar wat God over melaatsheid en sommige van deze andere toestanden zei.

Een van de bepalingen was dat iemand die rituele onreinheid had opgelopen een tijdlang niet naar de tabernakel ging. Ook mocht die persoon geen contact met andere mensen hebben totdat hij weer rein was. Gewoonlijk duurde dat tot de avond. Ze waren onrein, daarna wisten ze zich en dan was alles weer normaal. In sommige gevallen konden ze wel een week onrein zijn. Als ze een voortdurende aandoening hadden, zoals melaatsheid, een bloedvloeïing of iets dergelijks, dan bleven ze onrein totdat die voorbij was.

Het punt is dat God mensen niet werkelijk schuldig achtte aan zonde wanneer deze toestanden hen overkwamen. Het ging er eenvoudig om dat deze mensen gedurende een periode van onreinheid afgezonderd bleven. Daarmee werd symbolisch getoond wat zonde met mensen doet. Als je werkelijk zondigt, ben je moreel onrein en dat scheidt je van de aanbidding van God. In veel opzichten scheidt het je ook van andere mensen. Het vervreemdt je. Ik geloof dat het hele stelsel van wetten over ceremoniële onreinheid bedoeld was om bepaalde geestelijke zaken te symboliseren. Maar iemand die per ongeluk, of buiten zijn eigen schuld, onreinheid had opgelopen, liep niet het gevaar zijn relatie met God te verliezen. Hij moest er alleen volgens een bepaald ceremonieel voorschrift op reageren om uit te beelden wat daar symbolisch werd voorgesteld.

2

Farizeïsche reinheidsregels en tradities

Onder dat ceremoniële stelsel werd iemand onrein door contact met onreine dingen. Dit stelsel bestaat onder christenen natuurlijk niet meer, maar het maakte deel uit van de Joodse godsdienst. Neem bijvoorbeeld een vrouw die ongesteld is. Dat was een toestand die als onrein werd beschouwd. Alles wat ze droeg en alles waarop ze in die toestand zat, werd eveneens onrein. Als een vrouw in zo'n toestand op een bepaalde stoel zat, daarna ergens anders heen ging en een man op die stoel ging zitten, dan was hij onrein. Je ziet dus dat contact met onreine dingen in theorie ceremoniële onreinheid overdroeg, zoals die wet was ingericht.

Omdat dit zo was, werd natuurlijk ook een schaal, schotel, tafel of wat dan ook onrein als iemand die onrein was die had aangeraakt. De Farizeeën hadden dingen aan de Schrift toegevoegd en hadden ruimer bepaald waardoor mensen onrein werden. Ze waren van mening dat je onrein werd door contact met een heiden of een Samaritaan. Zelfs als je over het land van een heiden of Samaritaan liep, zou je onrein worden. Het stof dat aan je voeten bleef kleven, zou onrein zijn. Sommige Farizeeën geloofden zelfs dat je onrein werd als een wind over Samaria waaide, Jeruzalem binnenkwam en op jou blies.

Deze dingen gingen veel verder dan wat de Schrift leerde en waren slechts menselijke tradities. Maar omdat de Farizeeën deze tradities serieus namen, stond hun hele leven in het teken van onreinheid. Je kon niet naar buiten gaan zonder mogelijk langs een heiden te strijken of de wind uit Samaria over je gezicht te voelen waaien. Alles wat je aanraakte, zou dan onrein zijn. Daarom begonnen ze dingen te wassen, want volgens de wet was dat de manier waarop je de onreinheid ophief. Aan het einde van een periode van onreinheid waste je jezelf, enzovoort. Zo ontwikkelden ze de gewoonte om alles te wassen. Ze wassen hun bekken, schalen, tafels en alles wat er verder was, voor het geval die verontreinigd waren. Dit werd een ware obsessie voor hen. Iedere keer als ze van buiten binnenkwamen, voerden ze een speciale ceremoniële wassing uit. Elk gebruiksvoorwerp dat ze aanraakten, moesten ze wassen. Het werd een ware obsessie voor hen.

Jezus verwijst hier naar deze gewoonte om bekert en schotels te wassen, en Hij zegt tegen hen:

Jullie farizeeën maken de buitenkant van de beker en de schaal schoon, maar vanbinnen zitten ze vol afpersing en mateloosheid.

Wanneer Jezus spreekt over een beker of een schotel die vol afpersing of genotzucht is, beseffen we dat Hij beeldspraak gebruikt. Je vult een beker of schotel immers niet letterlijk met zoiets als afpersing. Afpersing is het misdrijf waarbij je iemand onder bedreiging dwingt te doen wat jij wilt, door te dreigen hem iets aan te doen als hij het niet doet. Als je zegt: 'Doe dit of dat, anders steek ik je huis in brand, of vermoord ik je, of doe ik iets anders wat je schade zal berokkenen,' dan is dat afpersing. De Farizeeën maakten zich blijkbaar schuldig aan afpersing en andere zonden. Hij noemt ook genotzucht.

Afpersing en genotzucht zijn niet werkelijk dingen die je in een beker of schotel doet. Hoewel datgene wat je in je beker of schotel doet, heel goed je genotzucht kan laten zien als je een veelvraat of een dronkaard bent. Maar het punt dat Hij maakt is dit: met het wassen van de buitenkant van een schotel wordt hier niet werkelijk hun letterlijke gewoonte bedoeld om echte bekert en schotels te wassen. Hij gebruikt die uitdrukking omdat ze dat geregeld deden, maar Hij vergelijkt henzelf met bekert en schotels. Ze wassen hun uiterlijke gedrag, maar vanbinnen zijn ze vol afpersing, genotzucht en zonde. Het idee is dat ze hun uiterlijke gedrag oppoetsen. Ze houden zich aan de uiterlijke vormen die de wet van hen vereist, maar vanbinnen veranderen ze niet. Vanbinnen zijn ze zo zondig en verdorven als maar mogelijk is.

3

Witgepleisterde graven: mooi vanbuiten

In wezen vergelijkt Jezus dit met het wassen van de buitenkant van een beker voordat je eruit drinkt. Maar wat er in de beker zit, is smerig. Wat er in de beker zit, is verrot. Wat er in de beker zit, is volkomen onrein en onaanvaardbaar. Jezus werkt dit beeld verder uit met het voorbeeld dat ze als witgepleisterde graven zijn. Een witgepleisterd graf ziet er, zoals Hij zegt, vanbuiten prachtig uit, pas geverfd. Het is helemaal wit.

Een graf was in Bijbelse tijden niet precies hetzelfde als een graf in onze moderne samenleving. Een graf was meestal een grot. Mensen gebruikten grotten, of maakten zelfs grotten, om hun doden erin te begraven. Op bepaalde tijden van het jaar, tijdens bijzondere Joodse feesten, maakten Joden uit de hele mediterrane wereld pelgrimstochten naar Jeruzalem. Er waren natuurlijk veel grotten in dat gebied. Grotten konden voor allerlei dingen worden gebruikt. Ze konden als begraafplaats worden gebruikt, maar ook als plek om naar het toilet te gaan. Dat deed Saul in de tijd dat David zich in de grot schuilhield. Saul ging een grot binnen om zijn behoefte te doen. Het was een plek waar je enige privacy kon hebben.

Reizigers die naar Jeruzalem kwamen en een grot zagen, wisten daarom misschien niet meteen of dit een grot was die ze voor zulke doeleinden konden gebruiken, of dat het een begraafplaats was. Volgens de wet van Mozes was contact met een dood lichaam een van de dingen waardoor je verontreinigd werd. Zelfs het aanraken van een graf geldt als voldoende contact met het dode lichaam om je te verontreinigen.

Het zou rampzalig zijn als een Jood, laten we zeggen uit Korinthe, naar Jeruzalem reisde om het Pinksterfeest te vieren, onderweg een grot binnenging om zijn behoefte te doen, en vervolgens bleek dat die grot een graf was zonder dat hij dat wist. Dan zou hij door zijn contact met het graf, of met een plaats waar een dood lichaam lag, een hele week verontreinigd zijn. Dat zou betekenen dat hij helemaal niet aan het feest kon deelnemen, omdat hij de hele week onrein zou zijn. Dat zou voor hem een ramp zijn geweest.

Om zo'n onbedoelde verontreiniging te voorkomen bij reizigers die in de omgeving van Jeruzalem aankwamen, werden veel graven rondom Jeruzalem witgepleisterd wanneer het feest naderde. De plaatselijke bevolking verfde ze wit, zodat ze als graven herkenbaar waren en mensen er niet per ongeluk naar binnen zouden gaan, ze zouden gebruiken en verontreinigd zouden raken. De graven wit verven was de manier waarop men deze situatie oploste.

Toen Jezus zei dat de Farizeeën als witgepleisterde graven waren, verzoon Hij geen denkbeeldig beeld. Hij verwees naar iets waarmee ze zeer vertrouwd waren: het witpleisteren van graven. Zodra je de buitenkant van het graf wit hebt geverfd, is die schoon en mooi. Het ziet er niet uit als iets waardoor je verontreinigd zou raken. Maar

als je in dat graf zou kijken, zou je zien dat het vol van de dood is. Het ligt vol beenderen van dode mensen, en voor een Jood betekent dat onreinheid. Je raakt een onrein dood lichaam aan en daardoor word je onrein. Je wordt door contact ermee verontreinigd.

Jezus zegt:

Nou, als dat geen goede vergelijking voor jullie is. Vanbuiten lijken jullie op de buitenkant van een beker of schaal die is afgewassen, of op een graf dat wit is gekalkt: brandschoon. Aan de buitenkant zien jullie eruit als de zuiverste mensen die er zijn. Maar als je vanbinnen kijkt, zie je dat jullie vol afpersing, mateloosheid en zonde zitten, en dat wie met jullie in aanraking komt, besmet raakt. Jullie zijn als graven vol botten van dode mensen en allerlei vuiligheid.

Wat Jezus zegt, is dat de Farizeeën heimelijke verdervers zijn. Door contact met hen verderven ze mensen, maar zo zien ze er niet uit. Ze blijven onherkenbaar. Ze doen zich voor als reine, rechtvaardige mensen, omdat hun uiterlijke gedrag nauwgezet is. Maar vanbinnen verwaarlozen ze, zoals Hij in het eerdere wee zei, de gewichtigere zaken van de wet: gerechtigheid, barmhartigheid en trouw. Vanbinnen zijn het slechte mensen die anderen verderven. Vanbuiten zijn ze godsdienstig en letten ze er zorgvuldig op dat ze niets doen wat iemand aan hen zou kunnen zien, niets waardoor duidelijk zou worden dat ze goddeloze mensen zijn. Iemand kan in dit opzicht dus door en door hypocriet zijn: zijn godsdienstigheid is alleen maar uiterlijk. Dat is wat Jezus zei dat zij waren.

4

Uiterlijke godsdienstigheid en eigenbelang

Uiterlijke godsdienstigheid is een groot probleem. Het is niet alleen een probleem dat de Farizeeën hadden. Het komt ook voor onder christenen en mensen van andere godsdiensten. In feite heeft waarschijnlijk elke godsdienst zijn aandeel aan hypocrieten. Ik heb een aantal vrienden die zendelingen onder moslims zijn, en mij is verteld dat veel moslims in dit opzicht sterk op de Farizeeën lijken. Er zijn bepaalde uiterlijke verplichtingen en rituelen die moslims moeten uitvoeren. Meerdere keren

per dag in de richting van Mekka neerbuigen is daar één van. Een ander is een pelgrimstocht naar Mekka maken. Nog een ander is vasten tijdens de ramadan. De ramadan is een vastenperiode van veertig dagen voor moslims.

Mijn vrienden die op het zendingsveld onder moslims werken, zeggen dat de meeste moslims, tenminste voor zover anderen dat kunnen waarnemen, alles in het werk stellen om zich aan deze uiterlijke dingen te houden, omdat hun godsdienst dat vereist. Maar ze zeggen dat, wanneer ze met de meeste van deze mensen praten, die mensen er niet werkelijk met hun hart bij betrokken zijn. Natuurlijk zul je uitzonderingen aantreffen. Sommige moslims houden oprecht van Allah, maar er zijn er velen die, net als de Farizeeën, in hun hart door en door goddeloos zijn en volledig tegen de geest van hun godsdienst ingaan.

Dit is niet alleen een gebrek van de islam. Dit is niet in het bijzonder kritiek op die godsdienst, hoewel ik het er uiteraard niet mee eens ben. Het is eenvoudigweg kritiek op de menselijke natuur en op godsdienst in het algemeen: de meeste mensen hebben een godsdienstig instinct waardoor ze, als het even kan, in de juiste verhouding tot God willen staan, maar ze zijn ook zelfzuchtig. In wezen willen de meeste mensen doen waar ze zelf zin in hebben. Ze willen hun eigen geluk zoeken. Ze leven om zichzelf te behagen.

De meeste mensen willen niet helemaal zonder enige godsdienst zijn, omdat ze het gevoel hebben dat godsdienst hen op de een of andere manier bij God in de gunst brengt. En wanneer ze sterven, hebben ze God liever aan hun kant wanneer ze voor Hem staan bij het oordeel. Maar tegelijkertijd willen veel mensen hiervoor geen al te hoge prijs betalen. Ze willen hun leven nog steeds leiden op een manier die hen zelf behaagt. Ik vermoed dat dit komt doordat ze alle mogelijkheden willen afdekken, voor het geval er een God is aan Wie ze na hun dood rekenschap moeten afleggen. Maar ze geloven niet erg sterk dat er werkelijk zo'n God is, Die hen ieder ogenblik gadeslaat en hun gedachten in de gaten houdt.

Ze weten eigenlijk niet zeker of er een God is. Misschien zeggen ze dat ze er zeker van zijn dat er een God is, uit angst om als atheïsten te klinken. Maar ze leiden hun leven op een manier die duidelijk maakt dat ze niet werkelijk geloven dat er een God is Die

belang stelt in alles wat ze doen, alles wat ze denken en alles wat ze zeggen, en Die hen daarvoor ter verantwoording zal roepen, zoals uit de Schrift blijkt:

Maar Ik zeg u dat de mensen van elk nutteloos woord dat zij zullen spreken, rekenschap moeten geven op de dag van het oordeel.

MATTHEÛS 12:36

Het feit dat mensen er enigszins aan twijfelen of God er werkelijk is, lijkt ervoor te zorgen dat ze niet bereid zijn een hogere prijs te betalen dan strikt noodzakelijk is om zo'n hypothetische God te behagen.

Ze willen niet als volkomen atheïstisch of ongodsdienstig worden gezien, omdat er misschien toch een God is met Wie ze rekening moeten houden, maar zo zeker zijn ze daar niet van. Daarom voldoen ze aan de minimumeisen die ze zelf omschrijven als datgene wat God beslist van alle mensen moet eisen. Als ze in een islamitische cultuur zijn opgegroeid, zou dat worden omschreven in termen van uiterlijke islamitische rituelen. Als ze in een Joodse cultuur zijn opgegroeid, zou dat worden omschreven in termen van farizeïsche gebruiken, het onderhouden van de ceremoniële wet, enzovoort. Als ze in een christelijke cultuur zijn opgegroeid, kan dat betekenen dat ze ten minste met Kerst en Pasen naar de kerk gaan, en misschien zelfs vaker dan dat, wellicht heel regelmatig. Het kan betekenen dat ze hun tienden betalen. Het kan betekenen dat ze zich af en toe vrijwillig inzetten voor goede werken, misschien door te helpen in een gaarkeuken of een centrum voor vrouwen met een ongewenste zwangerschap, of misschien door aan een goed doel te geven. Ze doen enkele van deze dingen, omdat ze die beschouwen als de dingen waardoor ze er zichtbaar godsdienstig uitzien. Ze hopen dat, als er een God is, Hij op die dingen zal letten. Maar veel mensen geloven, zoals ik al zei, in hun hart niet werkelijk dat er een God is Die iedere gedachte, ieder woord en iedere daad in de gaten houdt, en dat Hij hen daarvoor ter verantwoording zal roepen op de oordeelsdag. En dus gedragen ze zich in het diepst van hun hart, in hun verborgen hart, en soms zelfs in hun uiterlijke gedrag wanneer niemand kijkt, volkomen in strijd met de dingen die God heeft gezegd en die hun godsdienst leert. Dat komt doordat ze nog steeds voor zichzelf leven.

5

Een rein hart verandert ook het gedrag

Er zijn in werkelijkheid maar twee godsdiensten in de wereld. Er is de godsdienst die God dient, liefheeft en aanbidt door Jezus Christus, en er is de godsdienst die het eigen ik dient, liefheeft en aanbidt. Er zijn in werkelijkheid maar twee rivaliserende goden. Er is de ware God, en daarnaast is er het eigen ik. Iedereen aanbidt van nature zichzelf. Daarom moeten we bekeerd worden. Ons hart moet veranderd worden. God moet een bovennatuurlijk werk doen, waarbij Hij ons stenen hart wegneemt en ons een zacht hart geeft, en Zijn wetten in ons hart schrijft. Want we moeten fundamenteel veranderd worden. Anders zal zelfs onze godsdienst eenvoudigweg een bezigheid zijn waarmee we onszelf behagen en onszelf dienen, al is het misschien alleen maar doordat we voor onszelf een godsdienstige reputatie nastreven.

Er is een verandering van je natuur voor nodig om zover te komen dat je niet om jezelf geeft, maar alleen om de belangen van God. Deze Farizeeën hadden zo'n verandering niet ondergaan. Daarom hielden ze zich uiterlijk aan de voorschriften van de wet, zo goed als ze vonden dat nodig was, terwijl ze innerlijk onveranderd bleven. Jezus vergeleek dit met een beker die aan de buitenkant gewassen is, maar vanbinnen vol verrotting zit. Of met een graf dat duidelijk vol doodsbeenderen ligt, die iemand door aanraking zouden verontreinigen, maar dat aan de buitenkant netjes is gemaakt en witgekalkt.

Er zijn beslist veel levens binnen alle godsdienstige systemen waarvoor dat geldt. Uiterlijk passen die mensen zich aan de godsdienstige voorschriften aan, maar vanbinnen blijven ze onveranderd. Ze zitten nog steeds vol, zoals Jezus zei, zelfzuchtige genotzucht en eigenwilligheid, en leiden nog steeds een leven dat om henzelf draait.

Jezus zei inderdaad in vers 26:

Blinde Farizeeër, reinig eerst de binnenkant van de drinkbeker en de schotel, zodat ook de buitenkant daarvan rein wordt.

MATTHEÛS 23:26

Hij heeft het niet over letterlijke bekertjes en schotels. Hij heeft het over hun leven. Maak de binnenkant schoon, en dan zal de buitenkant vanzelf ook schoon zijn.

Als je hart goddeloos is, kun je toch nog je gedrag fatsoeneren. Meer is het niet: toneelspel. Je bent een toneelspeler, een huichelaar. Je kunt je gedrag fatsoeneren, ook als je hart goddeloos is. Maar je zult dan altijd tegen je natuur ingaan. Als je hart goddeloos is, zul je goddeloze dingen willen doen. En je zult er helemaal niet gelukkig mee zijn dat je je uiterlijk goed gedraagt, terwijl je hart vuil is. Misschien word je toch door druk, maatschappelijke druk of andere druk, gedwongen om te doen wat goed is. Maar als je hart schoon wordt, zul je aan de buitenkant vanzelf de dingen doen die rein zijn.

Dat is wat Jezus zei: maak de binnenkant schoon, en dan zul je ook een schone buitenkant hebben. Je maakt de binnenkant niet schoon door de buitenkant schoon te maken, door godsdienstige daden te verrichten en godsdienstige rituelen in acht te nemen. Daarmee krijg je je hart niet schoon. Je hart wordt alleen schoon wanneer je jezelf verootmoedigt voor God, je bekeert van je hele leven van zondigheid en zelfzuchtige genotzucht, je overgeeft aan Jezus Christus als je Heere en zegt: „Alles wat ik ben, heb ik aan U te danken, en U mag mij hebben. Mijn hart is van U. Verander mij. Geef mij Uw Heilige Geest om mij wedergeboren te maken en mij met Uw natuur, met de goddelijke natuur, te vervullen, zodat ik vanbinnen rein kan zijn en dan ook aan de buitenkant consequent en oprecht rein kan zijn.”

Dit is waar God naar zoekt. David wist dit, ook al leefde hij onder het Oude Testament. In Psalm 51 zei hij tegen God:

Zie, U vindt vreugde in waarheid in het binnenste, in het verborgene maakt U mij wijsheid bekend.

PSALMEN 51:8

God vindt het belangrijk hoe je vanbinnen bent. Natuurlijk vindt Hij het ook belangrijk hoe je aan de buitenkant bent. Maar als je vanbinnen rein bent, zei Jezus, zul je ook aan de buitenkant rein zijn. Dat wil zeggen dat je gedrag in overeenstemming zal zijn met de gerechtigheid van je motieven en van je hart.

Maar God is niet onder de indruk van uiterlijk gedrag dat rein is wanneer het hart verdorven is. Bedenk wat God tegen de profeet Samuel zei:

Maar de HEERE zei tegen Samuel: Kijk niet naar zijn uiterlijk en ook niet naar de hoogte van zijn gestalte, want Ik heb hem verworpen. Het is namelijk niet wat de mens ziet, want de mens ziet aan wat voor ogen is, maar de HEERE ziet het hart aan.

1 SAMUEL 16:7

God kijkt op dit moment naar jouw hart. Is het rein? Daar moet jij je om bekommeren, niet om je uiterlijke godsdienstigheid.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Mattheüs 23:25-28
- Mattheüs 12:36
- Mattheüs 23:26
- Psalmen 51:8
- 1 Samuel 16:7

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.